

Til: Stortingets finanskomite

Kopi: Stortingets transport- og kommunikasjonskomite
Stortingets kommunal- og forvaltningskomite

Fra: Kollektivtrafikkforeningen
NHO Sjøfart
NHO Transport
Arbeidsgiverforeningen Spekter
Fagforbundet
Fellesforbundet
Norsk Jernbaneforbund
Yrkestrafikkforbundet

Dato: 14.05.21

Sak: Revidert nasjonalbudsjett 2021 – Meld. St 2 (2020-2021)

I forslag til Revidert nasjonalbudsjett har regjeringen avsatt 1.531 millioner i kompensasjon til fylkeskommunene for tapte billettinntekter på grunn av nødvendige smitteverntiltak. Regjeringen forutsetter at dette beløpet skal dekke tapet til utgangen av oktober, men estimerer viser at beløpet sammen med tidligere bevilgninger kun vil dekke avviket til utgangen av august. Det anmodes på denne bakgrunn om at rammen økes med 670 millioner for å sikre at dagens kollektivtilbud kan opprettholdes ut oktober 2021. For å dekke forventet tap i november og desember, er det behov for ytterligere 530 millioner.

1. Bakgrunn

Da de strengeste restriksjoner i fredstid ble innført i Norge 12.03.20, ble det fra regjeringens side påpekt at kollektivtrafikken er en samfunnskritisk funksjon. Denne sektoren skulle dermed opprettholde tilbudet for å sikre at annet samfunnskritisk personell skulle komme frem og tilbake på jobb på en smittevernmessig forsvarlig måte. Andre grupper ble anmodet om å bruke hjemmekontor, og myndighetene oppfordret befolkningen til ikke å reise kollektivt.

Dette førte til at 70 – 80 % av kundene i mars 2020 ble borte umiddelbart, og i perioder lå inntektstapet på 90 %. Situasjonen er bedret, men det er fortsatt langt færre reisende og lavere inntekter enn tidligere. Dette har imidlertid variert geografisk i tråd med lokal smittesituasjon og restriksjonsnivå. Til tross for bortfall av passasjerer og inntekter, har næringen vært nødt til å opprettholde kostnadsnivået for å ivareta sin samfunnskritiske funksjon.

Næringen fikk på denne bakgrunn omkring 3.900 millioner i total kompensasjon fra Storting og regjering i 2020, og i statsbudsjettet for 2021 var det avsatt 1.250 millioner samt en andel av en rammeoverføring. Dette var tilstrekkelig til å dekke inntektstapet til april 2021.

2. Kompensasjon resten av 2021

Ifølge estimerer innhentet fra fylkeskommunene og deres administrasjonsselskaper vil avsatt beløp i forslag til Revidert nasjonalbudsjett for inneværende år på 1.531 millioner, tidligere bevilgning på 1,250 millioner og nevnte andel av rammetilskudd¹ dekke inntektstapet frem til

¹Anslått andel på 400 millioner av rammetilskudd på 950 millioner i Statsbudsjettet for 2021

månedsskiftet august-september. Regjeringen har på sin side lagt til grunn at beløpet skal kunne dekke tapet til utgangen av oktober. Det er usikkert hvordan smittesituasjonen, vaksineringsforløpet og restriksjonsnivået blir utover høsten, men det er rimelig å anta at billettinntektene vil begynne å utvikle seg i riktig retning slik at månedlige tap reduseres. Basert på dagens situasjon vil kollektivtrafikken ha behov for 1,200 millioner ekstra i kompensasjon for resten av 2021 og 670 millioner om bevilgningen skal begrenses til utgangen av oktober. Det forutsettes at bevilgningen gis som ramme slik at overskytende beløp forblir i statskassen hvis reelt inntektstap blir lavere enn estimert.

3. Konsekvenser

Den fylkeskommunale kollektivnæringen er svært fornøyd med at Storting og regjering så langt under Covid-19-pandemien har bevilget nødvendig kompensasjon for tapte billettinntekter. Bevilgningen har gjort det mulig både å ivareta næringens samfunnskritiske funksjon og opprettholde bransjens infrastruktur og kompetanse. Alle aktørene innen verdikjeden håper på denne bakgrunn at Storting og regjering vil bevilge nødvendige midler slik at næringen kan opprettholde sitt tilbud og sin infrastruktur i siste del av Covid-19-pandemien.

Dersom rammebevilgningen i Revidert nasjonalbudsjett holdes på foreslått nivå, tilsier kollektivtrafikkens økonomi at oppdragsgiverne og operatørene allerede i juni må starte planleggingen av rutekutt. Dette kan medføre både rutenedleggelse og reduserte frekvenser på øvrige distanser. Det fører videre til:

- Kollektivtilbudet blir dårligere, noe som vil ramme passasjerene både i byer og i distriktskommuner. Tilliten til kollektivtilbudet blir også skadelidende, og det fører til økt bruk av privatbil eller at kundegrupper ikke får et tilbud. Økt bilbruk fører til redusert fremkommelighet, spesielt i byene. Dette svekker attraktiviteten og effektiviteten til kollektivtrafikken. Økt bilbruk er heller ikke forenlig med Norges klima- og miljøforpliktelser.
- Reduksjoner i kollektivtilbudet vil også medføre turbulens og usikkerhet blant ansatte både i fylkeskommunene, administrasjonsselskapene og på operatørnivå. Reduksjoner vil føre til størst utfordringer for operatørnivået, som vil få overtallighet både med hensyn til personell og materiell. Kollektivnæringen er en lavmarginbransje, noe som kan medføre avviklinger og konkurser innen det utførende leddet. Deler av infrastrukturen kan dermed være borte når samfunnet kommer til full gjenåpning.

4. Post Covid-19-pandemien

Myndighetenes anmodninger om ikke å reise kollektivt på grunn av smittefare har ført til at reisende har blitt skeptiske til bruk av offentlige transportmidler, og rapporter tyder på at mange i fremtiden ikke vil akseptere overfylte busser og trenghet. Reisemønster og -behov vil også ha endret seg på grunn av økt bruk av hjemmekontor og digitale møter. I tillegg har mange gått over til økt bruk av privatbil, og det blir en stor utfordring å få disse til å gjenopp- ta sine kollektivvaner etter at Covid-19-pandemien er over. Nye reisende må også rekrutteres for at Norge skal nå sine miljø- og klimaforpliktelser, og kollektivsektoren vil trenge ytterligere støtte for å klare dette. Dette spørsmålet vil næringen komme tilbake til i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2022.

For mer informasjon, kontakt:

Olov Grøtting:	olov.grotting@kollektivtrafikk.no	91 82 05 10
Jon H. Stordrange	jon.stordrange@transport.no	41 50 67 70

¹Anslått andel på 400 millioner av rammetilskudd på 950 millioner i Statsbudsjettet for 2021

¹Anslått andel på 400 millioner av rammetilskudd på 950 millioner i Statsbudsjettet for 2021